

Monitoring Commissie
**CORPORATE
GOVERNANCE
CODE** Werkprogramma 2019

juni 2019

secretariaat: Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

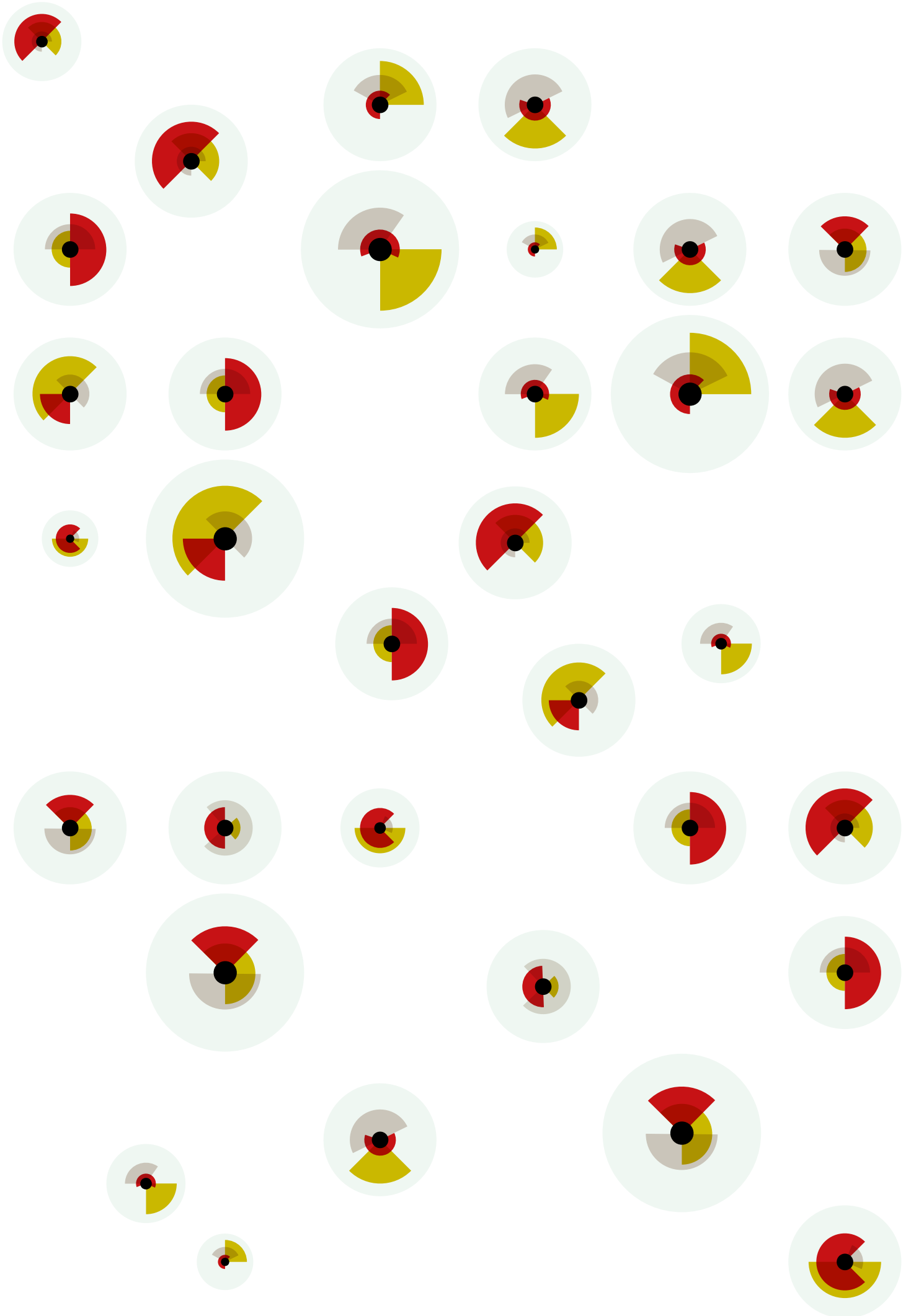
www.mccg.nl

Monitoring Commissie
**CORPORATE
GOVERNANCE
CODE** Werkprogramma 2019

juni 2019

secretariaat: Postbus 20401, 2500 EK Den Haag

www.mccg.nl

1 INLEIDING

De Monitoring Commissie Corporate Governance Code (hierna: de Commissie) is belast met de monitoring van de Nederlandse Corporate Governance Code (de Code). De Commissie presenteert hierbij haar werkprogramma 2019. In dit werkprogramma schetst de Commissie wat haar taken zijn en hoe zij invulling gaat geven aan de uitvoering van deze taken. De Commissie is per 1 januari 2019 voor vier jaar benoemd en zal het werk van de voorgaande commissies voortzetten. De termijn van de vorige commissie onder voorzitterschap van de heer Van Manen (Commissie Van Manen) is per 13 december 2017 beëindigd.

De Code richt zich op de governance van Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen. Governance gaat over besturen en beheersen, over verantwoordelijkheid en zeggenschap en over toezicht en verantwoording. Het doel van de Code is - in combinatie met wet- en regelgeving - het bewerkstelligen van een deugdelijk en transparant stelsel van *checks and balances* benodigd voor goed ondernemingsbestuur. Naleving van de Code draagt bij aan het vertrouwen in goed en verantwoord bestuur van vennootschappen en hun inbedding in de maatschappij.

De Code is een instrument van zelfregulering. De totstandkoming en aanpassing is aan de partijen waar de Code zich op richt. De waarden en normen van goed ondernemingsbestuur worden – uiteraard binnen de wettelijke begrenzingsen – bepaald door de bestuurders, commissarissen en aandeelhouders van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen tezamen met de vertegenwoordigers van de werknemers. Deze zogenaamde ‘schrangende partijen’ van de Code worden vertegenwoordigd door CNV, Eumedion, Euronext, FNV, de Vereniging van Effecten Bezitters (VEB), de Vereniging van Effecten Uitgevende Ondernemingen (VEUO) en VNO-NCW.

Taken Commissie

De taken van de Commissie zijn de actualiteit en bruikbaarheid van de Code te bevorderen alsmede de toepassing en naleving ervan door de Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen te monitoren. De commissie voert haar taak onder meer uit door:

- › het ten minste jaarlijks inventariseren op welke wijze en in welke mate de voorschriften van de Code worden nageleefd;
- › zich op de hoogte te stellen van internationale ontwikkelingen en *best practices* op het terrein van corporate governance met het oog op convergentie van nationale codes;
- › het signaleren van leemtes of onduidelijkheden in de Code.

Het inventariseren van de naleving van de Code door de beursvennootschappen vindt plaats door het jaarlijks uitzetten van onderzoek naar de naleving door vennootschappen, waarbij tevens op een aantal specifieke onderwerpen verdiepende vragen zullen worden gesteld.

In aanvulling voert de Commissie ook gesprekken met belanghebbenden. De Commissie vindt het belangrijk om met relevante belanghebbenden in gesprek te treden over de actualiteit en bruikbaarheid van de Code alsook over wat belanghebbenden verstaan onder goed ondernemingsbestuur. De belanghebbenden zijn allereerst de schragende partijen. Daarnaast zijn de Nederlandse Beroepsvereniging van Accountants, de Autoriteit Financiële Markten en De Nederlandsche Bank belangrijke gesprekspartners. Uiteraard zal de Commissie ook het gesprek opzoeken met de bestuurders, toezichthouders en aandeelhouders. Tot slot dragen de wetenschap en tal van andere organisaties en adviesbureaus bij aan de discussie over goed ondernemingsbestuur.

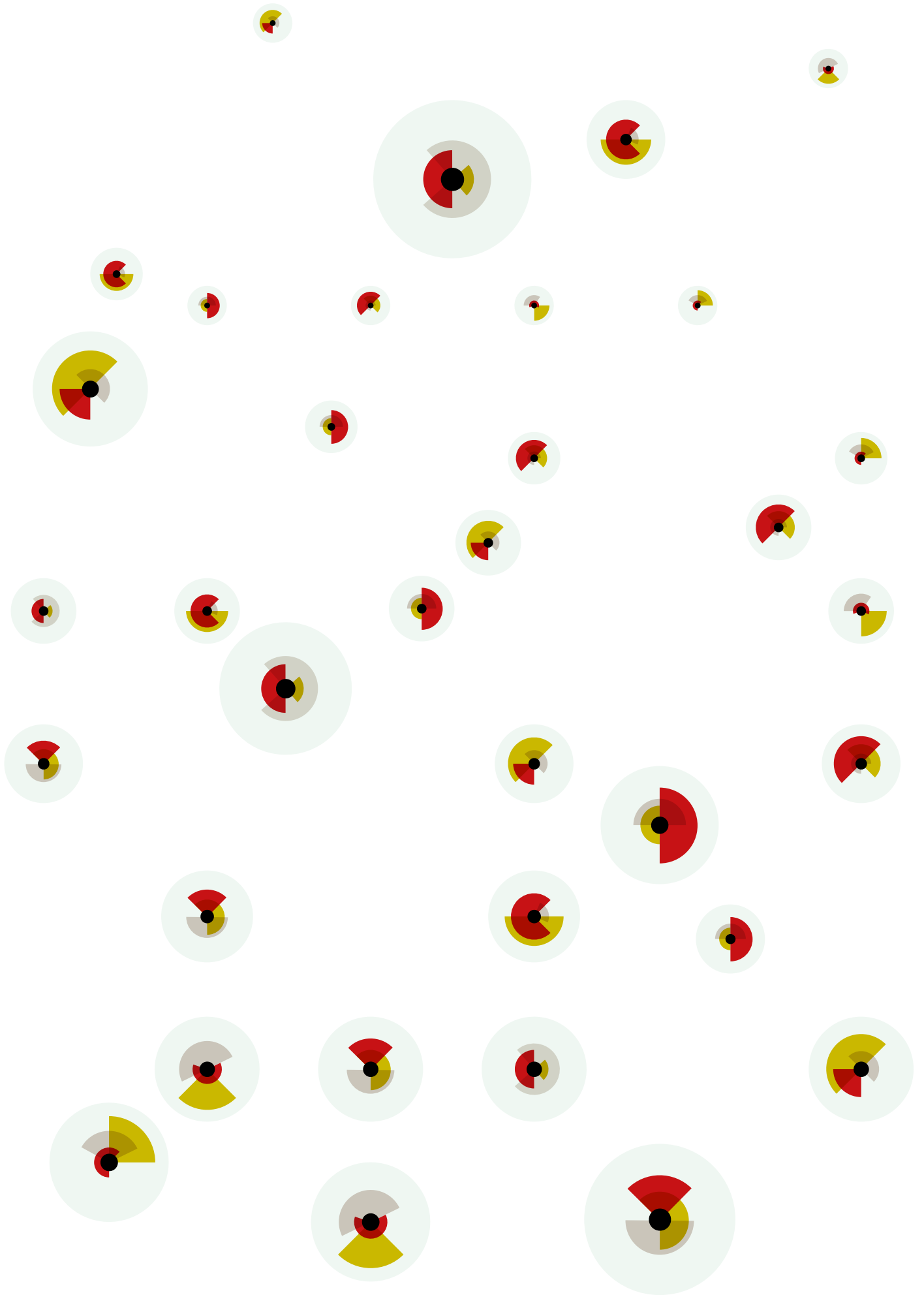
Verder zal de Commissie andere acties ondernemen die bijdragen aan haar taak om de actualiteit en bruikbaarheid van de Code te bevorderen, zoals bijvoorbeeld het uitzetten van onderzoek van specifieke corporate governance onderwerpen en het organiseren van bijeenkomsten over de toepassing van Codebepalingen.

De Commissie rapporteert jaarlijks in haar monitoring rapportage over haar bevindingen over de naleving, bruikbaarheid en actualiteit van de Code, daarbij (internationale) ontwikkelingen in acht nemend.

De Commissie doet verder ten minste eenmaal per jaar verslag van haar bevindingen aan de ministers van Economische Zaken en Klimaat, Financiën en Justitie en Veiligheid. De rapportage van de Commissie kan ook in de vorm van *guidance* richtlijnen geven voor de naleving van voorschriften van de Code.

In 2016 heeft de Commissie Van Manen de Code herzien. Belangrijke vernieuwingen zijn het centraal stellen van lange termijn waardecreatie en de aandacht voor cultuur als onderdeel van goede corporate governance. Daarnaast is de Code op veel andere punten geactualiseerd. De herziene Code is tot stand gekomen op verzoek van de schragende partijen.

Ter afsluiting van haar termijn heeft de Commissie Van Manen een slotdocument gepubliceerd waarin een aantal vraagstukken zijn benoemd die in haar ogen nader aandacht vragen in de toekomst. Het betreft vraagstukken omtrent onder andere aandeelhouders, interne beloningsverhoudingen, diversiteit, duurzaamheid, technologische ontwikkelingen en de uitstraling van de Code naar andere sectoren. Het zijn onderwerpen die eveneens de aandacht hebben van de Commissie.

2

MONITORING

Het in kaart brengen van de mate waarin en de wijze waarop de Code wordt nageleefd ligt aan de basis van de taakopdracht van de Commissie. Uit voorgaande monitoringsrapportages blijkt dat beursvennootschappen de voorgaande Code uit 2008 goed hebben nageleefd.

Toekomstige nalevingsonderzoeken zullen uitwijzen of beursvennootschappen de in 2016 herziene Code op dezelfde voet zullen naleven als de Code 2008. De Commissie verwacht dat vennootschappen hun naleving optimaliseren, de Code 2016 is immers meer toegepast op de huidige realiteit.

De Code 2016 is nog niet eerder op naleving gemonitord. Nederlandse beursvennootschappen rapporteren sinds 1 januari 2018 over de naleving van de Code, te beginnen over het boekjaar 2017. Boekjaar 2017 is echter niet gemonitord, in 2018 is er geen Commissie geweest en zodoende heeft er dat jaar geen monitoring kunnen plaatsvinden.

De Commissie heeft ervoor gekozen om dit eerste jaar van haar termijn uitsluitend het boekjaar 2018 te monitoren en niet tevens het boekjaar 2017. Een nalevingsonderzoek naar twee boekjaren zou naar de mening van de Commissie een te zware belasting zijn voor de vennootschappen. Bovendien hebben vennootschappen tijd nodig gehad om hun governance naar de Code 2016 in te richten.

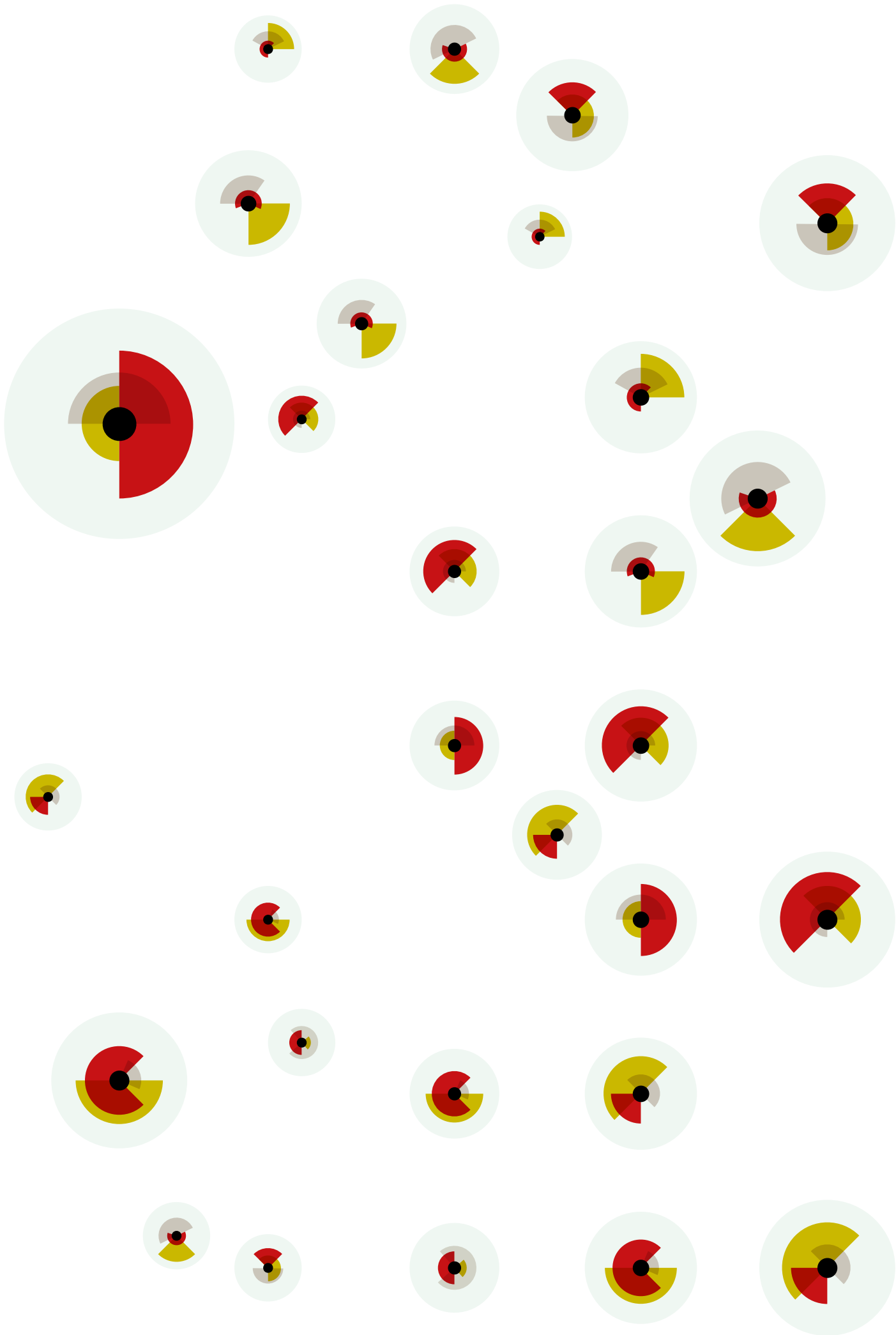
Aangezien de Code 2016 niet eerder is gemonitord acht de Commissie het van belang om een zo breed mogelijk eerste beeld te krijgen over hoe beursvennootschappen in praktijk de naleving hebben opgepakt. De Commissie heeft daarom opdracht gegeven aan het geselecteerde onderzoeksbureau SEO om het nalevingsonderzoek breed uit te zetten. Per *best practice* bepaling zal inzichtelijk worden gemaakt in hoeverre ondernemingen deze *best practice* bepalingen naleven. De Commissie zal daarbij ook de kwaliteit van uitleg meenemen in haar nalevingsonderzoek.

De Commissie is in het bijzonder geïnteresseerd in de mate waarin vennootschappen de nieuwe elementen in de Code 2016 naleven. Het nalevingsonderzoek zal zich voor het eerst ook richten op naleving van de Code door niet-beursgenoteerde vennootschappen die publiekelijk hebben verklaard de Code na te leven. In het nalevingsonderzoek zal tevens middels verdiepende vragen een aantal specifieke onderwerpen nader worden onderzocht, waaronder de lange termijn waarde creatie, cultuur en gedrag, verantwoord belonen, diversiteit en kansen en risico's van de ontwikkeling van nieuwe technologieën (waaronder cyber security) en veranderingen in business modellen. Dit zijn ook onderwerpen waar de Commissie Van Manen eerder al aandacht aan heeft gegeven.

Hiermee beoogt de Commissie meer inzicht te verkrijgen over de wijze waarop vennootschappen de *best practice* bepalingen van de code toepassen, maar ook hoe het gedachtegoed van de Code 2016 verder uitgewerkt en ingebed is binnen de vennootschappen.

Na afronding van het nalevingsonderzoek zal de Commissie haar bevindingen opmaken. De Commissie streeft ernaar haar eerste monitoringsrapport aan het eind van dit jaar te publiceren.

Aan de hand van de uitkomsten van deze eerste monitoring zal de Commissie gedurende haar zittingstermijn haar verdere activiteiten bepalen.

3

INTERNATIONALE ONTWIKKELINGEN

Eén van de activiteiten van de Commissie is het zich op de hoogte stellen van de internationale gebruiken en ontwikkelingen op het gebied van corporate governance.

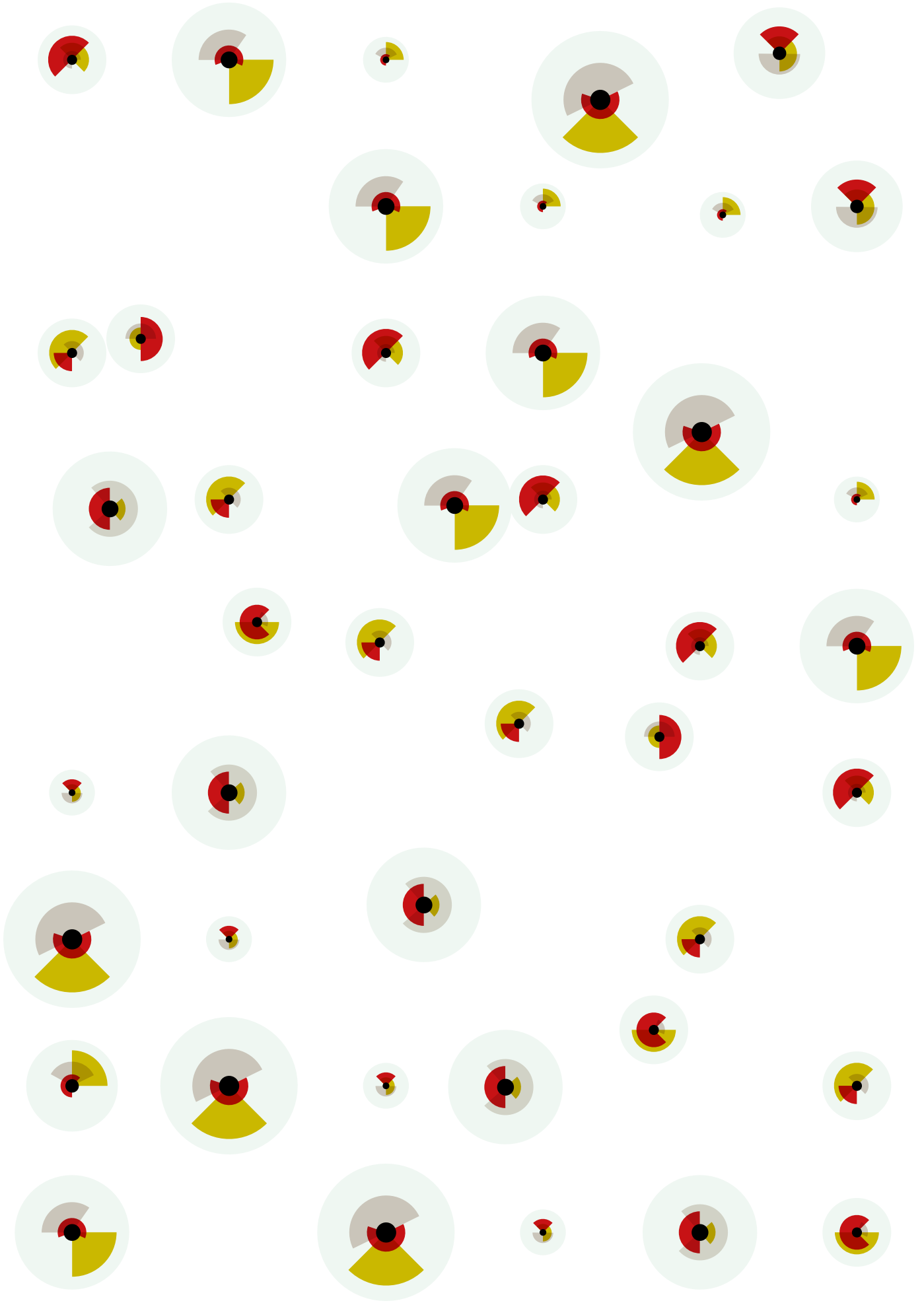
Deze ontwikkelingen beïnvloeden de bestaande nationale kaders. Codes en regelgeving blijven zich ontwikkelen en normen worden verder ingekleurd. Vergelijkbare vraagstukken zijn aan de orde in andere landen.

Dit kan zijn weerslag hebben op de Code en haar implementatie in de praktijk. De Commissie is dan ook alert op relevante internationale ontwikkelingen en kwesties die zich voordoen. Voorbeeld is de Europese richtlijn aandeelhoudersbetrokkenheid die nog dit jaar wordt geïmplementeerd in nationale wetgeving¹ en verder de voortgang in de totstandkoming van zogenaamde *stewardshipcodes*. De Commissie zal in haar monitoringsrapportage een overzicht geven van relevante internationale ontwikkelingen en beziet de betekenis van deze ontwikkelingen voor de Code.

De voorzitter van de Commissie neemt deel aan een vergadering van voorzitters van de commissies die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de corporate governance codes in Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië, Italië, Zweden en Nederland. De zes voorzitters komen op reguliere basis informeel bijeen om ideeën en ervaringen uit te wisselen ten aanzien van actuele thema's op het gebied van corporate governance en de ontwikkelingen op het gebied van regelgeving.

De Commissie is verder aangesloten bij het European Corporate Governance Codes Network (ECGCN). Dit informele netwerk van secretarissen van corporate governance code commissies is gericht op het uitwisselen van ervaringen en *best practices*. Het netwerk komt tweemaal per jaar bijeen.

¹ Wijziging van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, de Wet op het financieel toezicht en de Wet giraal effectenverkeer ter uitvoering van Richtlijn 2017/828/EU van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 tot wijziging van Richtlijn 2007/36/EG wat het bevorderen van de langetermijnbetrokkenheid van aandeelhouders betreft (PbEU 2017, L 132); Kamerstuk 35058, nr. A Eerste Kamer der Staten-Generaal

4

LEEMTES EN ONDUIDELIJKHEDEN

De uitkomsten van het nalevingsonderzoek en de gevoerde gesprekken met belanghebbenden zullen de Commissie meer inzicht verschaffen ten aanzien leemtes en onduidelijkheden in de Code. Aandacht van de Commissie hebben ook de governance thema's die in het publieke en politieke debat aan de orde komen. De Commissie zal daarbij alert zijn op zaken die missen in de Code, onduidelijk zijn of niet langer nodig zijn omdat deze inmiddels zijn geïmplementeerd in wetgeving.

Het nalevingsonderzoek kan er blijk van geven dat de wijze waarop de beursvennootschappen de herziene Code feitelijk toepassen in de praktijk anders is dan voorzien door de Commissie Van Manen.

Aparte vermelding verdient het onderwerp aandeelhouders. Waar de Commissie Streppel verschillende onderzoeken heeft verricht naar aandeelhouders, hun stemgedrag en de aandeelhoudersvergadering heeft de Commissie Van Manen het onderwerp minder diepgaand opgepakt. De Commissie Van Manen heeft een aanbeveling aan de Commissie gedaan om in het bijzonder aandacht te besteden aan de rol van aandeelhouders.

De Commissie is voornemens dit thema op te pakken, maar zal dat in een later stadium van haar zittingstermijn doen. De Commissie zal eerst de implementatie van de Europese richtlijn aandeelhoudersbetrokkenheid afwachten alsook de impact van de herziene Stewardship Code van Eumedion.

Het is mogelijk dat de Commissie op basis van haar bevindingen constateert dat de Code op punten kan worden aangescherpt of zelfs dient te worden gewijzigd. De Commissie zal terughoudend zijn in het vaststellen dat een aanpassing van de Code op zijn plaats is. Het geven van *guidance* zal een goede eerste stap zijn om vennootschappen te helpen bij het optimaal naleven van de Code en de wijze waarop de naleving dient te worden ingevuld.

De Commissie Van Manen heeft in haar slotdocument de aanbeveling gedaan dat de Commissie de Code op regelmatige basis evalueert op leemtes en onduidelijkheden. De evaluatie kan vervolgens reden zijn voor de schragende partijen om de Commissie om actualisering van de Code te verzoeken. De Commissie zal hier opvolging aan geven en aan het einde van haar zittingstermijn haar bevindingen evalueren en indien daartoe aanleiding is, suggesties doen ter actualisering van de Code.

SAMENSTELLING

MONITORING COMMISSIE

CORPORATE GOVERNANCE CODE

Voorzitter

Mevrouw mr. P.F.M. van der Meer Mohr

Vicevoorzitter raad van commissarissen DSM NV
Voorzitter raad van commissarissen EY Nederland LLP
Non-executive director HSBC Holdings plc
Non-executive director Mylan NV
Voorzitter raad van toezicht Nederlands Dans Theater
Lid Commissie Kapitaalmarkt AFM
Lid selectiecommissie Hoge Raad der Nederlanden

Secretariaat

Mevrouw mr. C.M. Molkenboer

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, directie Ondernemerschap

Mevrouw mr. K. Saïdi

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, directie Ondernemerschap

De heer B. Steendam

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, directie Ondernemerschap

Toehoorders

Mevrouw mr. N. ten Kate

Ministerie van Justitie en Veiligheid, directie Wetgeving en Juridische Zaken

De heer mr. M. Rookhuijzen

Ministerie van Financiën, directie Financiële Markten

Leden

Mevrouw prof. dr. B.E. Baarsma

Directievoorzitter Rabobank Amsterdam
Hoogleraar toegepaste economie Universiteit van Amsterdam
SER Kroonlid
Lid Nederlands Comité voor Ondernemerschap en Financiering

De heer mr. P.J. Gortzak

Hoofd Beleid Group Strategie en Beleid APG
Lid raad van toezicht CFK
Lid raad van toezicht Nationaal Register

De heer mr. S. Hepkema

Voorzitter raad van commissarissen Wavin NV
Lid raad van commissarissen SBM Offshore NV
Lid raad van commissarissen Koninklijke VolkerWessels NV
Lid bestuur VEUO
Voorzitter Nationale Stichting de Nieuwe Kerk

De heer drs. D.R. Hooft Graafland RA

Vicevoorzitter raad van commissarissen Wolters Kluwer NV
Lid raad van commissarissen Koninklijke Ahold Delhaize NV
Lid raad van commissarissen Koninklijke FrieslandCampina NV
Voorzitter bestuur Stichting African Parks Foundation
Voorzitter bestuur Carré Fonds
Voorzitter Nationaal Fonds 4 en 5 mei

Mevrouw prof. mr. E.M.L. Moerel

Hoogleraar Global ICT Law Tilburg University
Senior of counsel Morrison & Foerster (Berlijn)
Lid Cyber Security Raad
Lid Commissie Governance van Kwaliteitsregistraties
Voorzitter raad van toezicht Mauritshuis

De heer drs. R.M.S.M. Munsters MiF

Supervisory board member UnibailRodamcoWestfield SE
Non executive director Moody's Europe
Lid raad van commissarissen PGGM Vermogensbeheer
Lid raad van toezicht Museum Boijmans van Beuningen

